

UN LOT DE MONEDE ROMANE TÂRZII DE LA POJEJENA, JUDEȚUL CARAȘ-SEVERIN

Nicoleta Toma-Demian

În colecția numismatică a Muzeului Banatului din Timișoara, la numărul de inventar 225, se păstrează un lot de 21 de monede romane târzii din bronz (sec. IV), lot ce provine din localitatea Pojejena, județul Caraș-Severin. Registrul numismatic de inventar nu oferă informații suplimentare despre proveniența acestor monede (anul și condițiile în care s-au descoperit, anul și modul în care aceste monede au intrat în patrimoniul muzeului).

Fiind vorba de un lot unitar, în mod evident, aceste monede trebuie să fi făcut parte dintr-un tezaur monetar descoperit în zona Pojejenei. Singurul tezaur cunoscut din această localitate este marele tezaur monetar din sec. IV, descoperit în 1883, menționat de Berkeszi István în repertoriul său numismatic din 1907¹, amintit și în literatura numismatică ulterioară². Berkeszi scria: *“La Pojejena Română, comitatul Caraș-Severin, în 7 august 1883, doi păstori, fiii localnicului Verajac Moise, au găsit în punctul “Tifun” al așezării un tezaur monetar roman; tezaurul avea o greutate de 7 kg și cuprindea monede romane imperiale mici din bronz: din timpul lui Constantinus, Constantius, Constans și Iulianus, din sec. IV p.Chr. Tezaurul este proprietatea muzeului din Lugoj; din acest tezaur 18 monede a primit și muzeul din Timișoara. (Informație comunicată personal de Putnoky M. Registrul numismatic, serie nouă, 723)”*³.

Cele 18 monede au intrat, deci, în vechea colecție numismatică a Muzeului Banatului, la numărul vechi de inventar 723, însă nu știm în ce an. Mai multe detalii aflăm dintr-un raport al secretarului-șef al Societății Muzeale de Istorie și Arheologie din Banat, dr. Berkeszi István, privind activitatea societății între anii 1907-1908, raport prezentat în adunarea generală anuală din 3 mai 1908. Printre piesele intrate în patrimoniul Muzeului Banatului între anii 1907-1908 se numărau și 18 monede romane imperiale din bronz din tezaurul de la Pojejena Română, donate de Putnoky Miklós, profesor în Lugoj⁴. Este vorba de același Putnoky M.⁵, de la care Berkeszi aflase informația despre tezaurul de la Pojejena, amintit în repertoriul său numismatic. Întrucât repertoriul lui Berkeszi a fost publicat în 1907, iar la acea dată monedele se aflau deja în muzeu, având

și număr de inventar, în mod evident, Putnoky Miklós le-a donat muzeului cândva în 1907, nu în 1908. Oricum, nu știm ce s-a întâmplat cu monedele din acest tezaur între 1883, data descoperirii tezaurului și 1907, data la care cele 18 monede au intrat în colecția Muzeului Banatului⁶.

Deși lotul, pe care îl prezentăm în acest studiu, cuprinde 21 de monede și nu 18, câte amintea Berkeszi, totuși, este foarte probabil ca acesta să fie lotul donat de Putnoky Muzeului Banatului, aparținând tezaurului de la Pojejena din 1883. Ne gândim la aceasta, având în vedere următoarele aspecte:

- locul de proveniență al acestui lot de monede este tot Pojejena;
- este vorba de un lot unitar, ce cuprinde exclusiv monede din bronz din sec. IV;

- numărul de 21 monede al lotului este relativ apropiat de numărul pe care îl amintea Berkeszi (18 monede);

- dintre emitenții amintiți de Berkeszi pentru tezaurul de la Pojejena, în structura lotului pe care îl publicăm, se regăsesc Constantinus II (dacă Constantinus amintit de Berkeszi este Constantinus II și nu Constantinus I), Constantius II (în acest caz, Constantius amintit de Berkeszi pare să fie mai degrabă Constantius II decât Constantius Gallus) și Iulianus (lipsesc monedele lui Constans, dar apar în schimb monedele lui Constantius Gallus)⁷;

- este singurul lot de la Pojejena, din colecția numismatică a Muzeului Banatului, format exclusiv din monede din sec. IV.

Din cele 21 de monede s-au putut determina 16 monede, restul de 5 monede fiind determinabile parțial (la 4 monede fără precizarea atelierului emitent, iar la 1 monedă s-au dat 2 variante posibile ale atelierului emitent). Lista completă a monedelor este prezentată în Catalogul monedelor. Fiind vorba de un lot unitar, ordonarea pieselor s-a realizat pe ateliere monetare, iar în cadrul acestora pe tipuri monetare și pe emitenți. Ordinea datelor din catalogul monedelor este următoarea: nominalul, axul reversului față de avers, diametrul (în mm), greutatea (în g), numărul de catalog (*LRBC* și *RIC*), anii de emisie, numărul de inventar și observații. Structura lotului de la Pojejena poate fi urmărită în Tabelele 1-3 din Anexe.

Trebuie să precizăm că monedele de la Pojejena nu constituie emisiuni rare sau inedite, exceptând piesa nr. 16, emisă la Cyzicus, care nu figurează în *LRBC* și care diferă față de *RIC* prin modul de despărțire al legendei de pe revers: TEMP RE-PARATIO în loc de TEMP-REPARATIO⁸. Alte 3 monede pot fi falsuri: nr. 17 (litere inegale în legenda de pe avers și revers, litere ciudate în exergă), nr. 20 (personaje disproporționate pe reversul monedei, execuție - în general - neîngrijită) și nr. 21 (flan și greutate - foarte mici, litere ciudate în legenda de pe avers - TIIS PT IIIIG).

După cum reiese din catalogul monedelor (vezi și tabelele din Anexe), acestea se repartizează pe ateliere monetare astfel: Siscia - 3 monede, Sirmium

- 9 monede, Thessalonica - 2 monede, Heraclea Thracica și Cyzicus - câte 1 monedă. Pentru 5 monede nu s-a putut determina atelierul monetar, acestea având exerga distrusă sau ilizibilă. Pe emitenți, distribuția monedelor este următoarea: Constantinus II - 1 piesă, Constantius II - 11 piese, Constantius Gallus - 4 piese, Iulianus - 3 piese și *Urbs Constantinopolis* - 2 piese.

În cadrul lotului sunt reprezentate următoarele tipuri monetare: *GLORIA EXERCITUS* (2 standards, perioada 330-335/336) - 1 monedă; Victory on prow - 2 monede (1 monedă - perioada 330-335; 1 monedă nu s-a putut data cu exactitate, fiind foarte corodată); *FEL TEMP REPARATIO*, Falling Horseman - 18 monede (13 monede - perioada 351-354/355; 4 monede - perioada 355-361; 1 monedă nu s-a putut data cu exactitate, încadrându-se în perioada 351-361).

După cum se poate observa, în cadrul lotului de monede de la Pojejena, între cele 16 monede la care s-a putut stabili atelierul monetar, predomină monedele emise la Sirmium (9 ex.), urmate de cele emise la Siscia (3 ex.) și la Thessalonica (2 ex.). Din totalul de 21 monede, pe primul loc se situează emisiunile lui Constantius II (11 ex.), urmate de emisiunile lui Constantius Gallus (4 ex.) și ale lui Iulianus (3 ex.). În mod evident, predomină monedele tip *FEL TEMP REPARATIO*, Falling Horseman (18 ex.), dintre care cele mai multe (13 ex.) se datează în perioada 351-354, când Constantius II l-a avut coregent pe Constantius Gallus.

Aceste concluzii sunt în concordanță cu observațiile făcute în literatura numismatică în legătură cu structura tezaurelor monetare din sec. IV din Banat⁹. Fiind vorba de 21 monede, număr neînsemnat în raport cu cele aproximativ 2750 de monede, câte presupune greutatea inițială a tezaurului (7 kg)¹⁰, nu ni se pare oportun să extindem concluziile privind structura lotului de la Pojejena asupra întregului tezaur.

Descoperirea în 1883 la Pojejena a unui tezaur monetar din sec. IV nu este singulară. În diferite puncte ale localității s-au descoperit de-a lungul timpului numeroase monede din sec. IV, de epocă constantiniană, îndeosebi de la Constantius II, Constans, Constantius Gallus și Iulianus¹¹. Aceste descoperiri monetare trebuie puse în legătură cu așezarea romană de aici din sec. III-IV¹² și cu castrul roman din sec. II-III¹³, posibil reutilizat în epoca târzie¹⁴. Dealtfel, abundența descoperirilor monetare romane târzii în partea de sud a Banatului, pe linia Dunării, este bine cunoscută, constituind un argument în plus pentru continuarea stăpânirii romane în această zonă și în cursul secolului IV.

martie 2000

¹ Berkeszi I. 1907, p. 35.

² D. Protase 1966, pp. 176-177, nr. 111 și nota 532; E. Chirilă-N. Gudea-I. Stratan 1974, p. 69, nr. 15; C. Preda 1975, p. 476 și nota 286; D. Bălănescu 1982, p. 382 și nota 30; V.M. Butnariu 1988, p. 186, nr. 29; D. Protase 2000, p. 243, nr. 455 și nota 2.

³ Berkeszi I. 1907, p. 35.

⁴ *TRÉT*, SN, XXIV, 1-2, 1908, p. 159. Vezi și Fl. Medeleț-N. Toma 1997, p. 89 și nota 784.

⁵ Putnoký Miklós (1852-1935). S-a născut la București în 1852. A obținut diploma de bacalaureat la Liceul din Sibiu, apoi, în 1876 diploma de licență în filosofie la Universitatea din Cluj-Napoca. A activat ca profesor la Liceul din Sibiu timp de 17 ani (printre elevii săi s-a numărat și Octavian Goga). Între 1892-1913 a fost directorul Liceului Maghiar de Stat din Lugoj (azi Liceul "Coriolan Brediceanu"). În 1904 a înființat la Lugoj "Fundatia Putnoký Miklós" pentru ajutorarea copiilor profesorilor. Pe lângă activitatea pedagogică, s-a remarcat și printr-o importantă activitate literară. A fost unul dintre primii traducători în limba maghiară a unor poeți români (Mihai Eminescu, Carmen Sylva). Este autorul unui important dicționar român-maghiar, maghiar-român (1896) și al mai multor manuale școlare. A murit la Lugoj în 1935. Vezi Bakk M.-Király R. 1998, pp. 16-17, 23-24.

⁶ În plus, deși Berkeszi afirma - pe baza informației lui Putnoký - că tezaurul a intrat în patrimoniul muzeului din Lugoj, în prezent tezaurul nu se află în colecția numismatică a acestui muzeu. Mulțumesc încă o dată colegei Sipos Ibolya de la Muzeul de Istorie, Artă și Etnografie din Lugoj pentru această informație.

⁷ Oricum, în ambele cazuri este vorba de dinastia constantiniană.

⁸ Vezi Catalogul monedelor, nr. 16.

⁹ Este vorba de acele tezaure și loturi monetare din sec. IV din Banat, care au fost publicate **sistematic** (cu un catalog complet al monedelor, incluzând pentru fiecare piesă atelierul monetar, tipul monetar, emitentul, nominalul, numărul de catalog și perioada de emiteri). Din numărul mare de tezaure monetare din sec. IV, descoperite în Banat în sec. XIX-XX, doar 11 tezaure și loturi corespund acestui criteriu: **Dalboșeț** (N. Gudea 1973, pp. 53-60); **Jupa-Tibiscum, Orșova I și Orșova II** (E. Chirilă-N. Gudea-I. Stratan 1974); **Răcășdia I** (N. Gudea 1975 a, pp. 183-190); **Răcășdia II** (N. Gudea 1981, pp. 483-490); **Răcășdia III** (D. Bălănescu-N. Gudea 1983, pp. 485-488); lotul de monede de la **Moldova Veche - "Flotații"** (E. Chirilă-N. Gudea 1972, p. 714); **Moldova Veche - "Vinograda"** (D. Bălănescu 1982, pp. 375-385); **Moldova Nouă** (N. Gudea-R. Ardevan-N. Toma 1997, pp. 83-112). Vezi în acest sens și Nicoleta Toma, *Analiza structurală a unor tezaure monetare de sec. IV p.Chr. din Banat*, referat pentru doctorat, depus la rectoratul Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca (în 1998), în care sunt analizate cele 11 tezaure și loturi monetare amintite mai-sus. Acestora li se adaugă încă un lot de monede romane târzii publicat sistematic: **Răcășdia IV** (V. Suciu 1998, pp. 181-185).

¹⁰ Greutatea totală a celor 21 de monede este 53,38 g. Dacă luăm această greutate ca bază de calcul, putem aproxima că la o greutate a tezaurului de 7 kg (7000 g) ar fi corespuns cca 2750 monede.

¹¹ Berkeszi I. 1907, p. 35; Al. Borza 1943, pp. 82-83; D. Protase 1966, p. 177, nr. 112 și nota 533; N. Gudea 1971, p. 142, nr. 4-8 și nota 9; E. Chirilă-N. Gudea 1972, p. 716, nr. 1 și 10; B. Mitrea 1972 a, p. 145, nr. 80; B. Mitrea 1972 b, p. 371, nr. 80; B. Mitrea 1973 a, p. 150, nr. 77; B. Mitrea 1973 b, p. 414, nr. 77; E. Chirilă-N. Gudea-I. Stratan 1974, p. 74, nr. 36; C. Preda 1975, p. 477 și nota 286; D. Bălănescu 1984, p. 132, nr. 16 b; V.M. Butnariu 1987, p. 130, nr. 84; V.M. Butnariu 1988, p. 159, nr. 143; D. Benea 1996, p. 279, nr. 137; D. Protase 2000, p. 243, nr. 455 și nota 3.

¹² Pojejena: așezare din sec. III-IV, descoperiri monetare și fibule din sec. III-IV (O. Bozu-G. El Susi 1987, p. 241, nr. 48; D. Benea 1996, p. 279, nr. 137).

¹³ *IDR*, III/1, p. 39, vezi Pojejena cu bibliografia.

¹⁴ D. Tudor 1958, pp. 376-378; E. Chirilă-N. Gudea-I. Stratan 1974, p. 90 și nota 101; N. Gudea 1975 b, p. 340; N. Gudea 1982, p. 107, nr. 17; ECR 1982, p. 595 (Pojejena); D. Benea 1996, p. 279, nr. 137.

ABREVIERI ȘI BIBLIOGRAFIE

- ActaMN* *Acta Musei Napocensis*, Cluj-Napoca.
AnB *Analele Banatului*, Timișoara.
Apulum *Apulum*, Alba-Iulia.
ArhMold *Arheologia Moldovei*, Iași - București.
Av. *Avers*.
- Bakk M.-Király R. 1998 Bakk Miklós, Király Rozália, *Négy évszázad magyar írásbeliség, oktatás és művelődés Lugoson*, în *Lugosi krónika*, Timișoara, 1998, pp. 9-32.
Banatica *Banatica*, Reșița.
 D. Bălănescu 1982 Dana Bălănescu, *Un nou tezaur cu monede romane imperiale din sec. IV descoperit la Moldova Veche (jud. Caraș-Severin)*, în *ActaMN*, XIX, 1982, pp. 375-385.
 D. Bălănescu-N. Gudea 1983 Dana Bălănescu, Nicolae Gudea, *Tezaurul monetar de la Răcășdia (III)*, în *ActaMN*, XX, 1983, pp. 485-488.
 D. Bălănescu 1984 Dana Bălănescu, *Descoperiri monetare din sudul Banatului (I)*, în *SCN*, 8, 1984, pp. 129-136.
 D. Benea 1996 Doina Benea, *Dacia sud-vestică în sec. III-IV*, Ed. de Vest, Timișoara, 1996.
 Berkeszi I. 1907 Berkeszi István, *Délmagyarország éremleletei, TRÉT*, SN, XXIII, 1-2, 1907, pp. 1-49.
 Al. Borza 1943 Alexandru Borza, *Banatul în timpul romanilor*, Timișoara, 1943.
 O. Bozu-G. El Susi 1987 Ovidiu Bozu, Georgeta El Susi, *Așezarea romană târzie de la Moldova Veche din punctul "Vinograda-Vlașkicrai" (județul Caraș-Severin)*, în *Banatica*, 9, 1987, pp. 239-270.
 V. M. Butnariu 1987 Viorel M. Butnariu, *Monedele romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491). I. Perioada 275-324*, în *ArhMold*, XI, 1987, pp. 113-140.
 V. M. Butnariu 1988 Viorel M. Butnariu, *Monedele romane postaureliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275-491). II. Perioada 324-383*, în *ArhMold*, XII, 1988, pp. 131-196.
 E. Chirilă-N. Gudea 1972 Eugen Chirilă, Nicolae Gudea, *Descoperiri monetare antice în Banat*, în *Apulum*, X, 1972, pp. 713-717.
 E. Chirilă-N. Gudea-I. Stratan 1974 Eugen Chirilă, Nicolae Gudea, Ioan Stratan, *Trei tezaure monetare din Banat din secolul IV*, Lugoj, 1974.
Dacia (N.S.) Dacia. Revue d'Archéologie et d'Histoire Ancienne, (seria nouă), București.
Drobeta Drobeta, Drobeta - Turnu Severin.
 ECR 1982 *Enciclopedia civilizației romane*, București, 1982.
 FH *Falling Horseman*.
 FTR *Fel Temp Reparatio*.
 N. Gudea 1971 Nicolae Gudea, *Descoperiri monetare antice și bizantine în Banat*, în *Banatica*, I, 1971, pp. 139-143.
 N. Gudea 1973 Nicolae Gudea, *Tezaurul monetar de la Dalboșeț, secolul IV*, în *Tibiscus*, II, 1973, pp. 53-60.
 N. Gudea 1975 a Nicolae Gudea, *Tezaurul monetar de la Răcășdia*, în *ActaMN*, XII, 1975, pp. 183-190.
 N. Gudea 1975 b Nicolae Gudea, *Date noi despre castrul roman de la Pojejena*, în *Banatica*, 3, 1975, pp. 333-343.
 N. Gudea 1981 Nicolae Gudea, *Tezaurul monetar de la Răcășdia (II) din sec. IV e.n.*, în *ActaMN*, XVIII, 1981, pp. 483-490.
 N. Gudea 1982 Nicolae Gudea, *Despre granița de nord a provinciei Moesia I și sectorul vestic al frontierei de nord a provinciei Dacia Ripensis de la 275 la 378 e.n.*, în *Drobeta*, 5, 1982, pp. 93-113.
 N. Gudea-R. Ardevan-N. Toma 1997 Nicolae Gudea, Radu Ardevan, Nicoleta Toma,

Tezaurul monetar de la Moldova Nouă (sec. IV p.Chr.), în *AnB*, S.N., Arheologie-Istorie, V, 1997, pp. 83-112.

- IDR III/1 *Inscripțiile Daciei Romane*, (Ioan I. Russu și colab.), vol. III/1, București, 1977.
- LRBC *Late Roman Bronze Coinage. A.D. 324-498*, Part I: P.V. Hill, J.P.C. Kent, *The Bronze Coinage of the House of Constantine. A.D. 324-346*, Part II: R.A.G. Carson, J.P.C. Kent, *Bronze Roman Imperial Coinage of the Later Empire. A.D. 346-498*, Londra, 1965.
- Fl. Medeleț-N. Toma 1997 Florin Medeleț, Nicoleta Toma, *Muzeul Banatului. File de cronică, 1872-1918*, vol. I, Ed. Mirton, Timișoara, 1997.
- B. Mitrea 1972 a Bucur Mitrea, *Descoperiri de monede antice și bizantine în RSR (XV)*, în *SCIV*, 23, 1972, 1, pp. 133-147.
- B. Mitrea 1972 b Bucur Mitrea, *Découvertes de monnaies antiques et byzantines dans la République Socialiste de Roumanie (XV)*, în *Dacia (N.S.)*, XVI, 1972, pp. 359-374.
- B. Mitrea 1973 a Bucur Mitrea, *Descoperiri de monede antice și bizantine în RSR (XVI)*, în *SCIV*, 24, 1973, 1, pp. 133-152.
- B. Mitrea 1973 b Bucur Mitrea, *Découvertes de monnaies antiques et byzantines dans la République Socialiste de Roumanie (XVI)*, în *Dacia (N.S.)*, XVII, 1973, pp. 399-416.
- Off. Officina.
- C. Preda 1975 Constantin Preda, *Circulația monedelor romane postauréliene în Dacia*, în *SCIVA*, 26, 1975, 4, pp. 441-486.
- D. Protase 1966, Dumitru Protase, *Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticii*, București, 1966.
- D. Protase 2000, Dumitru Protase, *Autohtonii în Dacia*, vol. II, *Dacia postromană până la slavi* Cluj-Napoca, 2000.
- RIC VII *The Roman Imperial Coinage* (ed. C.H.V. Sutherland, R.A.G. Carson), vol. VII: Patrick M. Bruun, *Constantine and Licinius. A.D. 313-337*, Londra, 1966.
- RIC VIII *The Roman Imperial Coinage* (ed. C.H.V. Sutherland, R.A.G. Carson), vol. VIII: J.P.C. Kent, *The Family of Constantine I. A.D. 337-364*, Londra, 1981.
- Rv. Revers.
- SCIV *Studii și Cercetări de Istorie Veche*, București.
- SCIVA *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie*, București.
- SCN *Studii și Cercetări de Numismatică*, București.
- V. Suciu 1998 Viorica Suciu, *Un nou lot de monede din tezaurul de la Răcășdia, județul Caraș-Severin*, în *Apulum*, XXXV, 1998, pp. 181-185.
- Tibiscus *Tibiscus*, Timișoara.
- TRÉT *Történelmi és Régészeti Értesítő*, Temesvár (Timișoara).
- D. Tudor 1958 Dumitru Tudor, *Garnizoane romane pe malul bănățean al Dunării în sec. IV e.n.*, în *SCIV*, IX, 1958, 2, pp. 373-379.

A LATE ROMAN COIN SET FROM POJEJENA, CARAȘ-SEVERIN COUNTY

Summary

In the numismatic collection of the Museum of Banat in Timișoara one can find a set of Late Roman bronze coins, dated to the 4th c. AD, supposed to be discovered at Pojejena, Caras-Severin County (inventory no. 225). No other details are known about their provenance.

In August 7, 1883, in an area known as "Tifun" of the Pojejena settlement, a large, 4th c. AD treasure had been found, consisting of bronze coins at-

tributed to Constantine, Constantius, Constans and Julian. Berkeszi Istvan had written in his 1907 numismatic repertoire that the treasure belonged at the time to the museum in Lugoj and that the museum in Timișoara had got other 18 coins (notes 1 to 3). Putnoky Miklos, the director of the Lugoj High School, had donated the 18 coins to the Museum of Banat in 1907 (Notes 4 – 5).

Given her analysis, the author concludes as highly probable that the 21 presented coins compose in fact the set donated in 1907 to the Museum of Banat, even if the number of coins differs. This implies the fact that these coins are very probably part of the treasure discovered at Pojejena in 1883.

Sixteen out of the twenty-one coins could have been determined, while the other five can only partially be determined. The complete list of the coins is presented in the Catalogue. The ordering of the coins, since they represent a coherent set has been made according to the mints, and within these categories, according to monetary types and issuers. The structure of the set is presented in the Table 1 to 3 of the Appendices.

The coins from Pojejena are not rare or unknown issues, except for the piece no. 16, which is not mentioned in the LRBC and differs from those in RIC. Three of the coins (nos. 17, 20 and 21) can possibly be counterfeits.

Out of the 16 determined coins, 9 have been minted at Sirmium, 3 at Siscia and 1 at Thessalonica. Out of the entire 21 pieces set, 11 have been issued by Constantius II, 4 by Constantius *Gallus* and 3 by Julian. The *FEL TEMP REPARATIO*, *Falling Horseman* type evidently prevails. Out of 18 pieces of this type, 13 can be assigned to the span between 351 and 354, when Constantius II had Constantius *Gallus* as co-regnant. These determinations are in agreement with the observations made regarding the structure of the 4th monetary treasures from Banat (Note 9).

Pojejena is well known as the site where numerous 4th century discoveries have been made (Note 11). These monetary finds must be connected with the 3rd – 4th centuries settlement located here (Note 12) and the 2nd – 3rd centuries Roman fort (Note 13). This fort had probably not been in use later (Note 14).

The abundance of the monetary findings dated to the 4th c. in the Danube area points to a prolongation of the Roman domination in southern Banat also during the 4th c.

CATALOGUL MONEDELOR

SISCIA

CONSTAN-TINOPOLIS, Victory on prow

1. AE ↓ 17,9 x 17,4 mm; 1,78 g
LRBC, I, 751, off. B, perioada II, anii 330-335
RIC, VII, p. 456, nr. 241, anii 334-335
nr. inv. 225/1; Av. corodat.

•BSIS•

FEL TEMP RE-PARATIO, FH 3

Constantius Gallus

2. AE 2 ↓ 20,5 x 20,7 mm; 3,55 g
LRBC, II, 1207, off. B, anii 351-354
RIC, VIII, p. 374, nr. 337, anii 351-355, seria II
nr. inv. 225/2.

*BSIS ∩

3. AE 2 ↑ 21,5 x 21,8 mm; 4,52 g
LRBC, II, 1217, off. Δ, anii 351-354
RIC, VIII, p. 375, nr. 347, anii 351-355, seria II
nr. inv. 225/3.

I |
ΔSIS•S•

SIRMIUM

FEL TEMP RE-PARATIO, FH 3

Constantius II

4. AE 2 ↙ 20,5 x 20,8 mm; 4,89 g
LRBC, II, 1596, off. A, anii 351-354
RIC, VIII, p. 387, nr. 38, anii 351-355, grupa II, seria II
nr. inv. 225/4.

L
ASIRM

FEL TEMP-REPARATIO, FH 3

Constantius II

5. AE 3 ↑ 16,8 x 17,5 mm; 2,42 g
LRBC, II, 1603 sau 1605, off. A, anii 351-354
RIC, VIII, p. 388, nr. 48 sau 52, anii 351-355, seria III
nr. inv. 225/5; exerga ușor ciobită.

ASIR[M] sau
ASIR[M•]

6. AE 3 ↓ 18,5 x 16,4 mm; 2,18 g
LRBC, II, 1603 sau 1605, anii 351-354 [?SIR]M sau
RIC, VIII, p. 388, nr. 48 sau 52, anii 351-355, seria III [?SIR]M[•]
 nr. inv. 225/6; Rv. deteriorat, lipsește o parte din exergă.

7. AE 3 ↙ 16,1 x 15,4 mm; 2,39 g
LRBC, II, 1605, off. B, anii 351-354
RIC, VIII, p. 388, nr. 52, anii 351-355, seria III BSIRM•
 nr. inv. 225/7.

8. AE 3 ↗ 17 x 16,8 mm; 2,57 g
LRBC, II, 1605, anii 351-354
RIC, VIII, p. 388, nr. 52, anii 351-355, seria III [?]SIRM•
 nr. inv. 225/8.

Constantius Gallus

9. AE 3 ↑ 17,8 x 18,2 mm; 2,25 g
LRBC, II, 1606, off. A, anii 351-354
RIC, VIII, p. 388, nr. 53, anii 351-355, seria III ASIRM•
 nr. inv. 225/9.

FEL TEMP-REPARATIO, FH 3

Iulianus

10. AE 3 ↑ 18,2 x 18,4 mm; 2,71 g
LRBC, II, 1611, off. B, anii 355-361 [M]
RIC, VIII, p. 390, nr. 74 BSIRM•
 nr. inv. 225/10.

11. AE 3 ↑ 16,9 x 17 mm; 2,43 g
LRBC, II, 1611, off. B, anii 355-361 [M]
RIC, VIII, p. 390, nr. 74 BSIRM•
 nr. inv. 225/11.

12. AE 3 ↑ 18 x 18,5 mm; 2,84 g
LRBC, II, 1611, anii 355-361 [M]
RIC, VIII, p. 390, nr. 74 [?S]IRM•
 nr. inv. 225/12; exerga ruptă.

THESSALONICA

GLORIA EXERCITUS (2 standards)

Constantinus II

13. AE \searrow 17,9 x 17,7 mm; 1,70 g
LRBC, I, 836 sau 841, perioada II, anii 330-335
RIC, VII, p. 524, nr. 184, anii 330-333 sau
p. 526, nr. 199, anii 335-336
nr. inv. 225/13; Rv. aproape ilizibil.

SMTS[?]

FEL TEMP-REPARATIO, FH 3

Constantius II

14. AE 3 \nearrow 16,5 x 17,5 mm; 2,82 g
LRBC, II, 1681, anii 351-354
RIC, VIII, p. 419, nr. 189, grupa III, anii 350-355
nr. inv. 225/14; exerga complet ștearsă.

€ |
[SMTS]

HERACLEA THRACICA

FEL TEMP-REPARATIO, FH 3

Constantius II

15. AE 3 \uparrow á 16,1 x 15,2 mm; 2,55 g
LRBC, II, 1900, off. B, anii 351-354
RIC, VIII, p. 436, nr. 90, anii 351-355, grupa III
nr. inv. 225/15; flan oval, mai mic decât matrița.

SMHB

CYZICUS

FEL TEMP RE-PARATIO, FH 3

Constantius Gallus

16. AE 3 \uparrow 17,4 x 17,5 mm; 1,84 g
LRBC, –, off. B sau €
Cf. RIC, VIII, p. 498, nr. 106, grupa III, anii 351-354, seria III, SMKB sau
dar TEMP RE-PARATIO SMK€
nr. inv. 225/16.

Monede determinabile parțial:

Constantius II

17. AE 3 ↑ 19,5 x 17,3 mm; 2,16 g

FTR, FH 3, Sirmium

LRBC, II, 1607, anii 351-354

RIC, VIII, p. 388, nr. 50, anii 351-355, grupa II, seria III
sau Thessalonica,

LRBC, II, 1681, anii 351-354

RIC, VIII, p. 419, nr. 189, anii 350-355, grupa III

Rv. tocit, exerga cu litere ciudate

nr. inv. 225/17; posibil fals.

Ev |

[BSIRM]

E |

[SMTS]

Observație: Reversul monedei, tocit și ilizibil, nu permite determinarea sigură a literei din câmp și nici a atelierului monetar.

18. AE 𐌆 17,1 x 17 mm; 2,09 g

Constantinopolis, Victory on prow

Av. și Rv. corodat, exerga ilizibilă

nr. inv. 225/18.

Constantius II

19. AE 3 𐌆 16 x 15,3 mm; 2,26 g

FTR, FH 3, anii 351-354

nr. inv. 225/19; exerga lipsește.

20. AE 3 ↓ 18 x 16,4 mm; 1,90 g

FTR, FH 3; litera M în câmp; anii 355-361

nr. inv. 225/20; exerga distrusă; posibil fals.

21. AE 3 𐌵 15,4 x 14,3 mm; 1,53 g

FTR, FH (3?), anii 351-361

Rv. aproape ilizibil, exerga distrusă

nr. inv. 225/21; posibil fals.

Tabelul 1.

Distribuția monedelor pe ateliere monetare și ani de emitere

(Cf. LRBC)	330-335	351-354	355-361	351-361	Nedatabile	Total
Siscia	1	2				3
Sirmium		6	3			9
Thessalonica	1	1				2
Heraclea Thrac.		1				1
Cyzicus		1				1
Nedeterminabile		2	1	1	1	5
Total	2	13	4	1	1	21

Tabelul 2.

Distribuția monedelor pe ateliere monetare și emitenți

	<i>Constantinus II</i>	<i>Constantius II</i>	<i>C. Gallus</i>	<i>Iulianus</i>	Urbs Constantinopolis	Total
Siscia			2		1	3
Sirmium		5	1	3		9
Thessalonica	1	1				2
Heraclea Thrac.		1				1
Cyzicus			1			1
Nedeterminabile		4			1	5
Total	1	11	4	3	2	21

Tabelul 3.

Distribuția monedelor pe emitenți și ani de emitere

(Cf. LRBC)	330-335	351-354	355-361	351-361	Nedatabile	Total
<i>Constantinus II</i>	1					1
<i>Constantius II</i>		9	1	1		11
<i>C. Gallus</i>		4				4
<i>Iulianus</i>			3			3
<i>Constantinopolis</i>	1				1	2
Total	2	13	4	1	1	21

1

2

3

4

Planșele I-V: Monedele romane târzii din lotul de la Pojejena, jud. Caraș-Severin;
(numerele corespund cu cele din catalog).

5

6

7

8

Pl. II

9

10

11

12

Pl. III

13

14

15

16

PL. IV

17

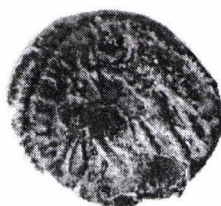
18

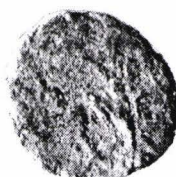
19

20

21

Pl. V